

Catalunya Artística

Any I

* Barcelona 29 Novembre 1900

* Núm. 23⁵

Gran Teatro del Liceu



En Joseph Palet

Nat á Martorell, y descendent de la Masia de Tarrassa coneguda per «Can Palet de la Quadra», avuy conta sols 23 anys.

Per lo jove qu' es, no deixa de ser una notabilitat entre 'ls nostres cantants.

La seva obra no es un fet encare, però l' esperansa hi es y creyém que será una de nostras glorias, si l' estudi y el treball l' acompanyan y son sos predilectes, com ha demostrat últimament ab sa aparició en el Liceu que ho han sigut fins are.

Nostre colossal temple de Talia 's vegé inundat per

una onada inmensa de gent que rebullia á dins y á fora, de quina multitud delirant per senti á 'n en Palet bona part tingué qu' entornarsen por la falta d' entradas y per consequent de cabuda.

Pot benagloriarse Martorell, y Catalunya, de teni un fill que sápig aixis honrarlos. Nosaltres l' hem ensenyat, nosaltres l' hem sentit y l' hem aplaudit, y el seu nom l' escriurém entre nostres fills predilectes. CATALUNYA ARTÍSTICA, honra avuy las planas ab el seu retrato pera tenirlo present en la seva auséncia, ja que contractat pel Real de Madrit y pel Sant Carlos de Lisboa, ens deixarà per bastant temps, en el que nosaltres esperarem ansiosos per tornal á sentir.—R. U.



FILANTROPIA TORERA

Si per desgracia un *miureño* briós y enjogassat agafa per la *chaqueta* á un mitj *maestro* y li fá una pelada sobre las costellas, es cosa que fá posar la pell de gallina llegir en els rotatíus de *gran circulación* la ressenya del succés.

Sort de que un no triga gayre en trobar consol enterantse del *parte* facultatíu escrit en aquets ó semblants termes: *La cogida del diestro ha carecido de importancia. Solo es de apreciar una ligera contusión en la región inter-costal derecha que le ha impedido continuar la lidia por esta tarde. LATA CHICO descansa tranquilamente...*

Mes, cuan la *cogida* ha sigut realment de conseqüencies fatals, alashoras es cuestió de dedicar per espay de quinze días seguits, la meytat del periódich á la memoria del *malogrado diestro*, *esperanza de la patria*, *consuelo de las pérdidas coloniales*, *ídolo* (de fang) *del pueblo*, etc., etc... Se parla ab deliri, ab afany may vist de las exclamacions que llensá 'l ferit, de las miradas que dirigía als que 'l voltavan, de sas darreras disposicions, del seu estat de fortuna, del de la seva familia, (joh! y que fins alguna vegada els periódichs ilustrats publican als parents en grupo) de lo que deya en *caló* als amichs que l'acompanyavan á *juergas* y á *tientas*; se parla del enterro que se li farà, del que se li hauría de fer (¿dol nacional?), del acompanyament, de la caixa, de las coronas... En fí, una *llauna* que no s'acaba may.

Bueno. Y cau un manobra de l'alsada d'un quint pis, y ab un parell de ratllas en la secció de *sucesos*, extretas del *parte* de la Comandancia, trobarán la necrología, l'explicació del fet de la mort del infelís treballador. Si es un esclavissament de terras que soterra á una dotzena de minayres, alashoras ja no se 'n dona compte ab un parell de ratllas; se 'n hi afegeix una més, y *pax Christi*.

Es que la vida del torero es més útil á la societat que la d'un manobra ó la d'una dotzena de minayres... ¡Jo no sé com no ho sab compendrer aixís la gent!

L'obra del torero porta á la Humanitat un immens benefici; la del treballador aixeca ciutats y construeix ferro-carrils, fá anar els vapors per la mar ó busca l'or en las entranyas de la terra... Aixó no val pas tant com el fer d'un equilibrista devant la cornamenta d'un Veragua...

Are mateix; las vigas corcadas que sostenían el *tendido de sombra* de la plassa de toros de Pedreguer (en la provincia d'Alicant), no poguent aguantar el pes d'un miler de personas se parteixen pe 'l mitj, y ab la cayguda arrastran á tota la gent del *tendido*... La catástrofe es horrorosa. D'aquellas runas se 'n extreuen un bon número de morts y ferits...

Pero ¿aixó qué? Vá morirhi ni un sol *diestro* de la *cuadrilla* que hi torejava en

aquella plassa? ¿No? Donchs de las víctimas *particulars* no mereix la pena de parlarne.

Y aixis ha succehit. ¿Cuántas columnas han dedicat els *grans* periódichs á la catástrofe de Pedreguer?

Oh, si s' hagués tractat de descriurer l' esgarrinxada del últim *banderillero*, s' hauria gastat un dineral per telegramas, retratos, péls y senyals...

¡Vergonya! ¡Vergonya!

CONDOMINES.

METEMPSICOSSIS

(De *Les Détraqués* per MAURICE MONTÉGUT.)

Per fi s' havia arribat á foradar la pirámide. Un esboranch negre, tenebrós, fermidable, obert per la banda del Nil y de cara á sol-ixent, portava á un corredor romátich y ab exhalacions de soterráni, descobert després de la friolera de xixanta sigles. Era 'l camí de las tombas y tal vegada 'l camí dels tresors.

Els operaris s' aturaren en la seva tasca devant d' aquell lloch sagrat. Indiferents, satisfets del preu de la seva feyna, deixant els parpals y els picots escampats, reposavan á l' ombra blavosa y freda del gegant de pedra, geométrica y llargament projectada al damunt dels inmensos y rojos sorrals del desert melancólich.

El director de las excavacions, sabedor de la noticia, arribá depressa y acompanyat d' alguns invitats de las embaixadas. Complacent com era y aveusat de temps á n' aquella mena de troballas, brindá 'ls primors de la exploració als senyor y senyora Claret, inglesos, y al francés en Joan Mombur.

La *miss* no s' atrevia á entrar á la gola oberta de la pirámide.

—¡Avant, Regina!—digué en Claret; cor y fora, qu' aixó es altament curiós.

Y en Claret entrá 'l primer; després d' ell la Regina y en Mombur, portant d' avansada y al darrera de tots als operaris ab atxas encesas qu' enrogian la escarbotada groxúria de la pirámide.

El corredor tindria uns quatre metros de llargária. A trenta passas més endavant, Mombur prengué la devantera ab un operari.

De sopte y com prés de una angoixa digué.—¡Me sembla que jo hi he passat per aquí!

En Claret se posá á riure.—¡Te molta grácia,—exclamá; els francesos sou, en efecte, ben graciosos!

En Mombur no contestá. Passejant ensá y enllá la mirada inquieta, anava murmurant:—Jo conéch tot aixó... jo ho conéch...

Al capdevall del carreró 'l camí 's bifurcava.

—¿A dreta ó á esquerra?—interrogá la Regina.

—Cap á la dreta,—digué en Mombur; ja m' en recordo... A la dreta... cap al tresor...

Els exploradors y 'ls operaris quedaren aturadits. Un d' ells murmurá:—¡Aquest home es boig!

—¿Boig?...—replicá en Mombur—¿Boig? Vosaltres sou els bojos. Si: penséu lo que volguéu; jo hi he vingut aquí un' altra vegada. ¿Cuán? No ho sé... Potser fá sis mil anys... ¡Qui 'ls sab els destins dels homes!... Y, ja veuréu: aturéuvos.

Tots s' aturaren impresionats: la veu d' en Mombur ressonava per las parets y prenia una autoritat fantástica dintre d' aquell silenci y d' aquell misteri... Mombur continuá:

—Ficséushi: héus aquí las senyals en la sorra fina; las petjadas de dos morts. Nosaltres hem passat per damunt de las primeras sense adonánsen. Ficséuse en aquestas: ¿veyéu? una d' un peu llarch seguida á distáncia d' un' altre de més curta... jo m' en recordo... oh, si, jo m' en recordo... Y... comparéu.

Y dihent aixó, en Mombur posá son peu en la petjada de la arena marcada per la antiga sandália egipcíaca.—Aquet es el meu peu, afegí.—Y, en efecte, la botina d' en Mombur s' ajustava exactament en el rastre deixat en la sorra per la sandália.

L' inglés y l' inglesa s' extremiren; els acompanyants, gent poch sensible, comensaren á pertorbarse.

Allavors en Mombur prengué l' atxa d' un d' ells y 's precipitá en la profunditat de las ombas. No divagava pas; semblava seguir un camí conegut com un viandant sa ruta ordinaria.

—Per aquí, per aquí,—anava dihent; veuréu com trobarém el cadávre... ¡ja m' en record!

Y tots, anhelosos, anavan seguint al darrera d' en Mombur. A la entrada de una cambra obscura, aquest s' aturá corprés y espantat, ab la reculada própia del assés en la confrontació de la víctima. Y alsant enlayre l' atxa de vent que l' enrojia de cap á peus, y ab la mirada fosca continuava en Mombur.

—Regina, Claret... recordéusen: nostras ánimas tenen destíns sucessius... Si; jo francés, per etzar, he retornat á Egipte, y es que una fatalitat imperiosa y sobirana m' hi cridava. La terra que nosaltres desitjém conèixer es la terra ahont ja hem viscut en altrás épocas; y aquest desitj no es mes qu' un anyorament d' ánima errant y metamorfosjada. ¿Veyéu? aquí teniu la cambra... la cambra del crim, y

jo os asseguro que hi trobarém quelcom de extraordinari.

Mombur entrà; brandà l' atxa de vent pera dissipar las tenebras, y proferí una exclamació de triomf y de terror á la vegada.

Tothom mirava emocionat. Y vejerén, arrambat á la paret, un cadávre tot sech y rogénch, encare conservat, presservat de la descomposició per la sequedat del terror y pels blochs de la pedra dura...

per robarlo... els tresors son intactes... ¡jo no he pres res! ¿Per qué?... Are ho recordo: porque jo estava enamorat de la seva muller! Tot es paregut en aquest mon... Sí, sí, porque estimava á la seva dona com estimo á...

—Senyor Mombur,—interrompé vivament la Regina tota pàlida y com presa d' una segona emoció; —senyor Mombur, vos trobéu plaer en espantarnos. Renunciéu á tot aixó... ¡ó 'm torno boja!



un cadávre inclinat, ab el cráni obert... un vell egipciach embolicat ab coloraynas com un ninot trencat, funerari, y, entorn d' ell, els vasos d' or y las estátuas encare sancers y encare intactes; un conjunt de sis mil anys de dormida, y la proba d' un crim gay-ré bé prehistórich y... encare vivent.

En Mombur divagava.—So jo qui l' ha mort; deya... so jo!—y esclatant en una gran rialla afegia:—¿Duptéu encare? ¿Veyéu en el pany de paret aquesta taca sangnosa, estrellada, parescuda á una grossa aranya negra obrint las potas? Donchs, es la empremta de la ma roja del assesi... el temps l' ha posada negrosa... Y, anéushi fessant... la ma m' hi ajusta perfectament... es la méva ma, son els meus dits... ¿Qui no s' en convéns?

—Pero, sapiguém—digué en Claret alucinat,—sapiguém, ¿per qué 'l vareu matar?

—¿Per qué? ¿Per qué?...—murmurá en Mombur semblant fer esforços de memòria.—¿Per qué? No pas

Y tot baix afegí:—¿Anéu á dirho tot?

En Claret s' aproximá al cadávre pera examinarlo.

—¿No trobéu que se us assembla?—observá en Mombur ab un riure de mofa.

—En tot cas es més lleig; respongué l' inglés flemátich. Mes, miréu, aquí trobo un *papirus*... potser siga un document preciós...

—En aquet rotllo enmorenit, afegí en Mombur ab veu segura,—trobaréu que 'l mort s' anomena Gambys, sa muller Thaia, y l' amich que tenia. Zechotes... Aquet Zechotes só jo!

—¡Sortim, marxém!—cridá la Regina.—Ja n' hi ha prou per avuy.

Y recularen cap á la entrada, cap á la claror. Una vegada fora y al sol, en Mombur tremolava tot pàlit...—Jo só un assesi, repetia...

En Claret, revingut per la escalfor del mitj dia, arronsá las espatllas, dihent:—En tot cas ja hi ha

proscripció; ja hi ha desterro.

Vuyt días després, descifrat ab molta pena el famós document, se vejé que 'l cadávre trobat á dintre de la pirámide era un tal Gambys casat ab Thaia y amich de Zechotes, tots tres vius en temps de Ramsés XXXVII, quatre mil anys avans de la era cristiana.

En Joan Mombur, mortificat per visions incesants, s' embarcá precipitadament cap á Fransa.



—Que tinga bon viatge, digué en Claret mirant-se á la Regina... Es un inconvenient aixó de tenir tanta memòria... Vaja, els francesos son, efectivament, ben graciosos.

A. BORI Y FONTESTÁ



DECLARACIÓ

(DE HEINE)

Els geméchs del mar comensan
y las ombras vãn cayent...
Sentat en la extensa platja,
entristit, miro ab plaher
dansar las onas revoltas
en son escumós tropell;
y ab ellas mon cor s' engresca
y móu tabola també...

Dins d' ell recorts y desitjos
naixen y creixen ensemps;
perqué ta veu y ta imatge
escolto y miro, ma Agnès.

Ta imatge... que sura sempre
sobre 'l mon, pura y fidel;
ta veu... que per tot la escolto,
la he escoltat y escoltaré
en el vent que ploriqueja,
en l' oaa morta á mos péus
y fins en mon sospir pròpi...
¡en l' interior de mon sér!

Escrich ab un tros de canya
en la sorra: «t' aymo, Agnès»;
y, gemegant, ¡la traydora!
vé mansa l' ona infidel

y esborra prompte la dolsa
declaració de ma fé...

¡Canya frágil, falsa arena,
ona crudel, mar!... Per rés
us vull: ja cap més vegada
á enganyarme tornaréu.

Dins la selva escandinava
creix altiú, entre altres cent,
ferm abet que al Cel s' enlayra...
¡Eix abet arrencaré!

Dins las entranyas del Etna
foc etern s' hi véu encés...
De tinté 'l volcá servintme,
la soca hi enfonzaré;
y ab aqueixa ploma y tinta
escriuré sens' perdre temps
allá á la volta endolada
de la nit:—¡T' estimo, Agrés!

Entremitj de tots els astres,
las lletras fixas al Cel
brillarán en las nits totas
avuy, y demá, y després...

Mils de generacions d' àngels
llegirán sempre 'l mateix
y repetirán pe 'ls sigles
dels sigles:—¡T' estimo, Agnès!

J. BARBANY.



El primer raig de Sol

Al poeta Puig y Ferrater

Cap á Llevant l' alba daura 'ls camps y las montanyas. Cap á Ponent la darrera boyra de la nit fuig enllá sens deixar rastre. S' acosta 'l dia y l' alosa 'l saluda.

Jo faig com l' alosa, y canto al primer raig de Sol que m' inonda ab sa llum tébia y daurada.

¡Salve, Astre diví! ¡Salve Deu dels humans!

¡Tú 'm besas y 'm confortas ab ta llum y jo no 't puch besar ni amanyagarte, jo no puch ni mirar ton arch de foc porque la vista es impotent devant de Tú!

Al teu bes daurat las flors s' encenen, la terra s' estremeix, els arbres riuhén, riuhén de bonansa, els aucells cantan y el riu cambia sa cansó trista de la nit ab la cansó forta y selvatje de la Nova Vida.

Cap á Llevant tot riu.

Jo m' hi extasio mirant cap á Llevant.

Cap á Ponent la lluyta de las penombres y de la Llum oscila per' morir.

La Llum ho inonda tot y escudrinya las boyras de Ponent.

La Llum ho inonda tot. La Llum es Vida, es Força, la Llum ens agermana y á ningú desampara, la Llum es Igualtat.

¡La Forsa y l' Igualtat engendran el Poder, la Llum té poder, la Llum ho es tot!
¡El Sol ens beneheix y ens agermana; el Sol es Deu!

¡Salve, Astre diví!
¡El primer raig de ta llum com me conforta l' ànima!

Els teus raigs benefactors estan prenyats de bonansa.

La bonansa esborra 'ls planys y els egoïsmes dels homes, tú ets el Deu de la Nova Vida, tú ets l' inspirador del Génesis futur, tú borrarás ab tos raigs ardents las petitesas dels homes. Perque tú ets gran.

Y l' alba riu, y els aucells riuhen y la terra s' aixampla ab una rialla estrepitosa...

La terra riu, y els cors riuhen.

Riuhen els cors que ho son, qu' els homes que no tenen cor, cuan esclatan ab rialladas es que beneheixen el Mal.

Y el Sol es Bè y la seva llum es Vida, es Sava, es Omnipotència.

L' immaculada lluentor del Cel aixampla 'l cor y l' ànima.

¡Salve, Sol diví; á la teva llum, cantarà 'l Poeta la Nova Cansó de la Vida Eterna!

ALFONS MASERAS

FOLK-LORE CATALÁ

CORRANDAS POPULARS

RECULLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA

A

1

Aquí dalt de la montanya
el puput hi ha cantat:
—Cuan las cabras tindrán llana
las donas farán bondat.

(Ribas)

2

Aquí dalt de la montanya
n' hi havia un pi florit
'hont el rossinyol hi canta
al bell punt de mi:ja nit.

(Ripollet)

3

Aquí dalt de la montanya
n' hi havia un ruch encat;
juraria, juraria,
que era 'l teu enamorat.

(Ripollet)

4

Aquí dalt de la montanya
els pastors n' han prés concell;
n' han collada la mestressa
al costat del bou vermell.

(Girona)

5

Aquí dalt de la montanya
mare deixeu-mhi anar
no sols per cullir castanyas
sino per saltá y ballar.

(Girona)

6

Aquí dalt de la montanya
me 'n volian fer casar;
la que 'm donan no m' agrada,
la que vull no 'm volen dar.

(Moncada)

7

Aquí dalt de la montanya
tot el be de Déu hi tinch;
las rosas de quatre en quatre
y 'ls clavells de cinch en cinch.

(Barcelona)

8

Aquí dalt de la montanya
n' hi ha un home petitet
que ne fa ballar sa dona
ab la punta del fuet.

(Sta. Coloma de Gramanet)

9

Aquí dalt de la montanya
jo hi tenia un camp de blat:
que se 'l segui qui se 'l sembri;
jo may més hi so tornat.

(Mollet del Vallés)

GENERAL GINESTÀ PUNSET

(Seguirán.)



SEMBLANSA

Al meu mes volgut y distingit amich
en EMILI CANALS y MORET

Assegut sobre hermosa vegetació que 'm gronxava carinyosament á la empenta d' un vent suau, veyá 'l mar com gegant mitològich y sas blanquinosas onadas estrellarse ensoperbidas en las rocas de la platja; veyá de lluny, molt lluny, com punt en l' horitzó las barcas que lliscavan sobre 'l seu llit agitat y que desafiavan aquell element poderós, sempre no obstant, á punt d' engolirlas en sos abims desconeguts.

Els vols de ma fantasia s' aixecaban com áliga capdal, al veurer despuntar l' hermós blau del cel; barrejarse duas inmensitats, encare que ab diferenta naturalesa: la de la agitació y la de la quietut; la del mar y la del cel.

El continuat va-y-vé de la corrent, feya molt sovint aixecar grans quantitats d' aygua que al produhirse 'l contacte se convertia en menuda pluja y que per lo molt blanca qu' era, semblava talment veritables cascels de fum. Y seguia una y després un'altra, de tal manera que pareixian volguer sortir d'

aquella agitació monstruosa, solsament comparable a la lluita de titàns.

A tota vela s'apropava, rompent las gegantescas onadas, una superba nau. Pareixia alsarse un instant y de sopte deixondirse en aquell bressol d'escuma, que naixia pe'l rompiment del aygua en sos costats. La trepidació de la hélice y 'l mohiment de la cadena del tímó, comensavan a sentirse d'entre aquell mar rencorós. Lo que no s'percibia, eran els batéchs del cor dels tripulants ni els jays! llastimosos que precedeixen a las grans catástrofes. No obstant se comprenia molt be que un home tan sols, un héroe únicament, que s'veya en la escotilla, era 'l qui, al pareixer, conservaba la serenitat en l'esperit. Era indubtablement el capitá del barco que admirava per sa calma y debia dir als passatjers ab accent de verdader soberá, que havia arribada l' hora volguda de tocar port. Y així debia succehir, cuan sopradament pareixia un formigeig el pont del barco.

Aixó observava ab la tranquil·litat d' aquell que no sofreix els contratemps del mar, pero plé estava 'l meu pensament de mil endiabladas ideas. Aquellas agitacions tenian sa interpretació convenient dins del meu cervell. Gracias a aquell depòsit tan abundant com bullent, combinava idea ab altra idea com las denas d' un rosari, y abarcava ab tot alló tot el mar tempestuós de la vida.

Tots som mariners—estaba dihent—y lluytant sens may parar contra 'l fluxu y refluxu que creix y disminueix. L' esperança es el contra-veneno de nostres penyalitats incessants; no hi ha alegria que siga permanent ni felicitat continuada. La perpétua mudansa es la reyna y senyora de nostres destins. Y ¡ay! del qui no ho fa com el capitá del barco que conserva sempre la serenitat del esperit!...

Y ab aquestas divagacions el meu s' entregá al somni.

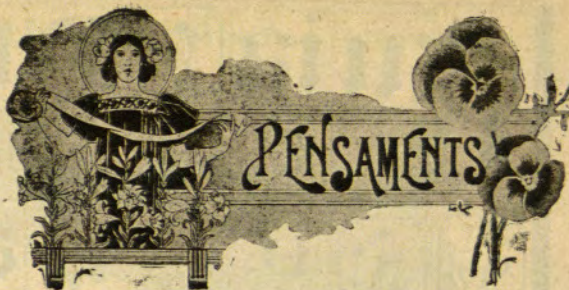
Y vareig veurer aixecarse mes altas que 'ls núvols las onadas del mar esvalotat, baixarse de sopte y cobrirse d' aygua todas las naus... Els mariners tirar al aygua la barca salva-vidas y sentirse per todas parts els jays! llastimosos dels que lluytan ab las ansias de la mort. Aquell *salvis qui puga*, que pronuncia el capitá era la sentència fatal del jutje que condemna al reu. Todas aquellas veus cavernosas arrivaren a mos oïdos y 'm despertaren...

Aquell cuadro sorprendent bullia en ma fantasia y, encare que realment havia desaparegut de ma vista, no va esser motiu de que 'l meu pensament deixés de veurer agitada y com desfeta la Humanitat...

JOAQUÍM BELETA GASSULL.

Cuan floria l' atmetller
sas flors el vent s' emportá;
cuan en mon cor de poeta
de il·lusions flori un esclat,
també lo vent de la vida
me las aná desfullant.

M. FARRERAS Y M.



Sempre val més refusar amablement que accedir de mala gana.—*Calmon*.

En certs graus d' exaltació sovint hi ha més de positiu que d' ideal.—*Alexandre Dumas*, pare.

L' estudi de las institucions en els pobles estrangers resulta, las més de las vegadas, fer un viatge al pervindre.—*J. Picot*.

Els poetes tot ho exageran menos la modéstia.—*Clovis Hugues*.

Succeeix sovint que l' home se sent afalagat si se li atribueixen vicis que no té ni ha tingut may; en cambi 'l molesta que li retreguin sos veritables defectes.—*G. M. Valtour*.

L' orgull es com el taló de las sabatas; aixeca l' home pero no l' engrandeix.—*X. Zengotita Bayona*.

El millor medi de vencer el perill es oblidarlo.—*X. Zengotita Bayona*.

A mida que avansém en anys, las cosas y els fets perden a nostres ulls molta importància. Ja no 'ns fixém més que en els sentiments y las ideas, de la mateixa manera que a la nostra vista cansada s' esfuman els detalls d' un pahisatge y no n' aperebim més que las grans línies y las montanyas altas.—*Calmon*.

El petó que més ha plagiat la Humanitat es el petó de Judas.—*Adolf Marsillach*.

La estupidés humana s' manifesta en lo molt que 'l públich riu en els teatros *por horas*.—*Adolf Marsillach*.

En la mort de la meua ávia

Sou fora d' aquest món, sou de la Glòria;
goséu, goséu d' un goig que será etern;
no us recordeu jamay d' aquesta terra...
¡perque ja sou al Cel!

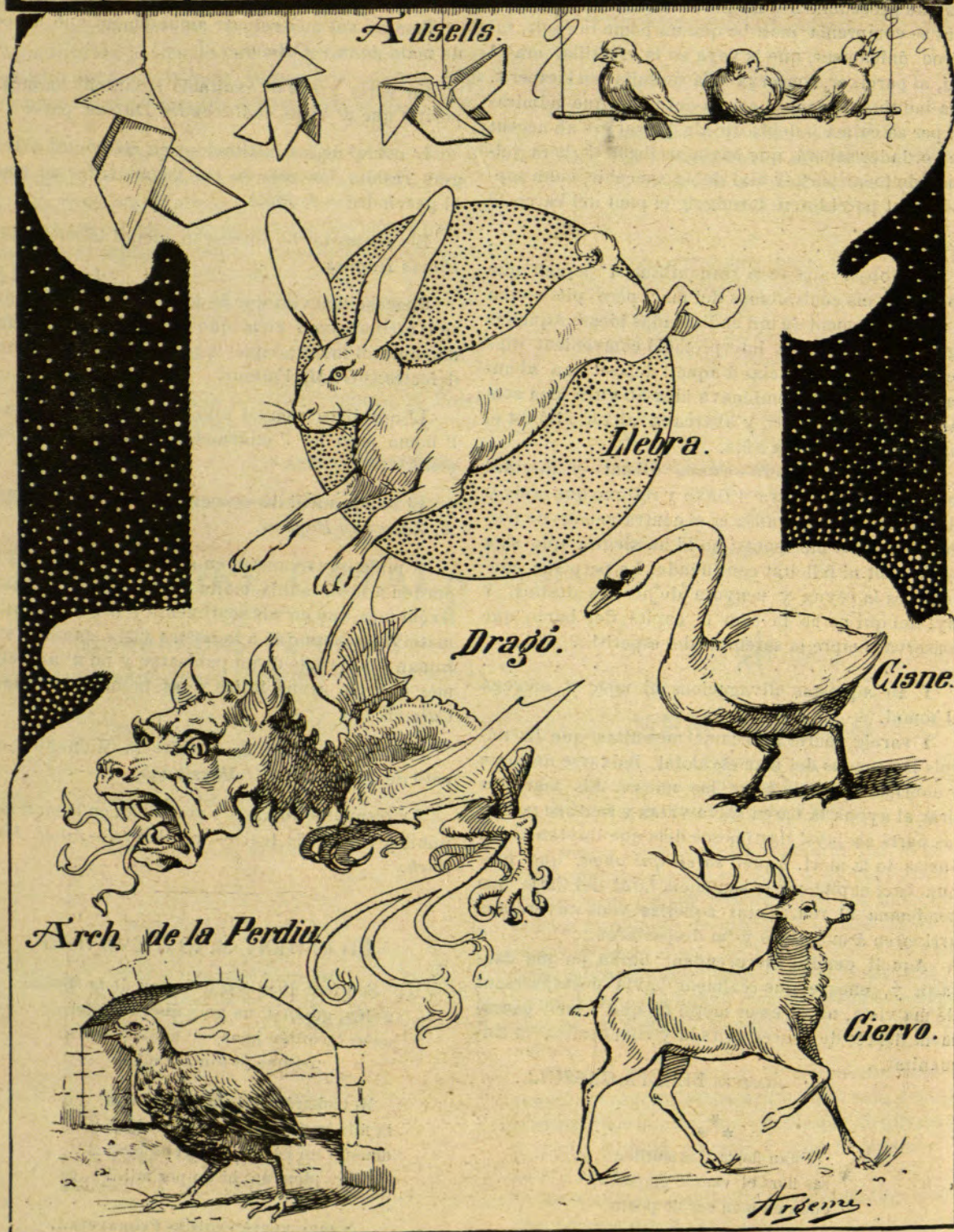
Hi trobaréu allà, la mare mèva,
la filla vostre, y ab plaher sublim,
donéuli un bés en sa carona blanca...
¡donéun' hi un per mi!...

...Y may veuré venir la Primavera...
els arbres despulsiats... sempre 'l Cel gris...

J. M.^a CASTELLET PONT.

Novembre 26 de 1900.



ACTUALITAT EUROPEA



.....¡Y quinas tacas mes negres hi veig!... Me sembla que aquesta LLUNA NOVA m' ha de portar un
dia de MALA LLUNA!....

LA DIDA

Pel frondós jardí
rihent á desdí
juga la maynada:
son pare dítxós
gronxantse en repós
dorm la mitj-diada.

Jugan al criquet
á pilota y fet
ab fal-lera boja:
els ulls llambregants,
els cabells flotants,
la carona roja.

Dintre del saló
en un rich silló
seu la bona dida
de cos ben sapat,
de rostre còlrat,
esplendent de vida.

Te amorrat al pit
un baylet petit
bonich com la rosa

á qui sense seny
manyaga y estreny
y besa amorosa.

—¡Fill meu! ¡fill del cor!
li diu ab amor,
—¡sens tu moriria—
y al noy contemplant
el gronxa cantant
ab dolsa alegria.

A voltas rihent
creuha un pensament
son cervell de mare:
pensament traydor
que li truca al cor
y tot son goig para...

En son dolor gren
recorda al fill seu
y 'l cor se li abrusa:
¡pobre infantó bört
á qui per l' honor
vá llensá á la Inclusa!...

Més eix pensament
terrible y potent
com el llampéch dura:
recorda plorant
qu' ara al seu voltant
regna la ventura.

Ara t' 'l que vol;
menjá y pendre 'l sol
es tota sa feyna:
no t' renys ni plors,
que á casa 'ls senyors
la dida es la reyna ..

Y de nou gronxant
al hermós infant
l' estreny amorosa,
mentres el petit
amorrat al petit
beu sa llet sabrosa...

JULI CRUSELLAS.

(Mataró)



La mare eterna

DRAMA EN TRES ACTES DE IGNASI IGLESIAS.—Teatro
Novedats.

Molt atrapat se veuria qui hagués de formar concepte de la darrera obra de l' Iglesias, per lo que n' han dit els diaris. Després dels aplaudiments ab que la va rebre 'l públich la nit del estreno, la crítica ha sortit dividida en dos bandos completament oposats. Y lo més estrany del cas, es que tots dos, en el fondo, tenen rahó. Com cap d' ells mira l' obra en globo, sino sols baix un aspecte determinat, las sevas apreciacions son justas desde 'l punt de vista en que 's posan, pero falsas ab relació al total de l' obra. Probarém d' explicarho.

L' argument no pot pas esser més senzill de lo qu' es. En *Gabriel*, fill d' uns masovers del pla del Vallés, va jurar á la seva mare, al morir aquesta, que seria capellá, per' pregar per la seva ánima: el noy tenia pochs anys cuan va fer el jurament. Y anava estudiant la carrera de sacerdot, sens donarse compte de qu' estimava á la seva cosina, la *Marió*, que cuydava la casa, una vegada l' *Andreu* (el pare del noy), s' hagué quedat viudo. Estant aixís las cosas, arriba á la masía, en *Florenci*, fill del

amo de la propietat, que ve á passar una temporada al camp, per restaurar la seva salut perduda. En *Florenci* es poeta per temperament, poeta enamorat de la vida y de la naturalesa, font de bondat y hermosura. Una vegada aposentat á la masía, no tarda gayre á adonarse de lo que passa en el cor dels dos joves, y enemich de tot lo artificial, de tot lo que puga torse las lleys eternas de la vida, obra els ulls dels dos enamorats, fentlosí veure que s' estiman. L' *Andreu*, representant, en l' obra, de l' element tradicional, dels prejudicis de la societat, s' oposa ab todas las sevas forsas al curs natural d' aquestos amors: y en aquesta lluyta dels sentiments reals per vencer la resisténcia que oposan falsas prevencions socials á n' el seu lógich desenrotllo, está tot el drama, fins que al acabament véns la naturalesa, perque pot més, en l' *Andreu*, l' amor del seu fill, que las sevas preocupacions, y consent en que 's casin els dos enamorats.

Com se pot veure, la base, la carcassa del drama es molt fluixa. Més ben dit; si 's vol mirar prim, no hi ha tal drama; perque, si 'l *Gabriel* consultés el cas ab son confessor, sens dupte aquet el rellevaria del seu jurament, sent aixís que no te vocació al sacerdocí; y allavors, l' *Andreu*, per més que son desitj fos qu' el seu fill acabés la carrera, no podría posarse en contra de lo que digués el confessor. Per lo tant, tenen rahó els que, atenentse sols á la construcció de l' obra, declaran aquesta, casi una equivocació de l' Iglesias.

En cambi els que han arribat fins á l' ánima de la mateixa, d' aquella ánima generosa, tota amor, tota juventut, han quedat corpesos de bell entuvi, s' han identificat ab ella, y perduts en mitj d' aquell doll de poesia, sols s' han cuydat de beuren á grans glops, sense parar esment en els petits detalls de construcció.

¿Quin dels dos partits está mes en lo cert? Nosaltres creyém de bona fe qu' es el segon.

En *La Mare eterna*, l' *esprit* te molta mes importancia que la *lletra*. No s' entengui per *esprit* la tendéncia de l' obra, no; ens referim á n' el perfum de poesia que s' exhala de tota ella, á la corrent de sang jove y pura que l' anima.

Si algu ha volgut creure que l' autor de *La Mare eterna*, predicaba com única lley de la vida, els

instints naturals, bons ó dolents, el compadeixém de tot cor; es que 'l mon li ha entorbolit els ulls interiors, y ofegat las aspiracions de la seva ánima.

Considerant *La Mare eterna* solsament com á obra literaria, llevat de que la carcassa es un poch minsa, com hem dit avans, tot lo demés mereix alabansas. Lo qu' es com á vestidura no pot esser mes espléndida. El temperament poétich de l' Iglesias, n' escampa per tot arreu, envoltantla d' un ambient de bellesa que sugestiona y enlayra l' ánima. Y no 's cregui que la seva poesia sia d' aquella que s' enfarfega ab flochs y coloraynas; la seva poesia naix d' un sentiment intim, es una flayre que s' exhala de l' ánima y va penetrant suaument, suaument, y un se troba emocionat casi sens' adonársen.

Ab tot creyém que 'l temperament de l' Iglesias es mes de poeta, á secas, que no d' autor dramátich; es mes *sugestiu* que *objectiu*; y per aixó, potser, els seus personatjes no arriban á tenir moltes vegadas el vigor necessari. Fém escepció, en la present obra del *Llech*, fet magistralment dintre la seva sobrietat, y sobretot de la *Marió*, una vera flor boscana, trasplantada á 'n el drama ab tot el seu senzill encís, ab tota la seva flayre penetrant. El personatge d' en *Florenci*, dintre de la seva vaguetat, mes qu' un tipo de carn y ossos, se 'ns afigura una generalisació, una encarnació de la poesia, ó mes ben dit, de l' ánima del poeta, visquent per l' art, per l' amor y la bellesa.

L' execució molt encertada; la senyora Delhom va fer una *Marió*, com no 's pot fer mes be. Molt just el senyor Borrás (E.), sobretot en el final, en que va estar senzillament admirable.

Mereix éspecial menció el senyor Vinyas, que feu viure 'l personatge epissódich de 'n *Llech*, com en la realitat mateixa.

Els demés actors, Guitart y Borrás (J.) no varen descompondrer per res el cuadro.

Un aplauso á la direcció artística del Novedats y fins á un' altra.

J. P. P.

El sí de las noyas

REFUNDICIÓ AL CATALÁ DE LA FAMOSA COMEDIA DE MORATÍN *El sí de las niñas* POR ALBERT LLANAS.—*Teatro Romea*.

¿Que 'n dirém? Es inútil explicar la senzilla trama d' aquesta obra clásica castellana per esser coneguda de tothom.

Ens concretarém á fer ressaltar la impressió causada per la versió catalana entre l' auditori que 'l dilluns passat la escoltà en nostra llengua, per vias de la ploma d' en Llanas. *Salvo* alguna variant de l' original la refundició feta per l' autor de *Don Gonzalo*, está plena de ocurrencias que promouhuen la hilaritat del públich.

¿Com va pëndresho aquet? A jutjar per las riallas que hi esclafia, bé. En la part enternidora posada de relleu pe 'l personatge *Don Diego*, també va enter-nirse.

Donchs ja no hi ha més sino parlar del desempe-nyo. ¿Quin fou el resultat? *Tout á fait bon*. Molt arrodonit.

En Capdevila fent riurer ab procediments distints dels que usa perque es precis usarlos, cuan interpreta pessas de *brocha gorda*.

La Sra. Monner á una altura envejable. En Goula molt just en la interpretació del tipo de *Simon*; en Fuentes y l' Oliver dos militars (cada hu pe 'l seu rang) molt deliciosos; en Manso y la Baró, naturals; y la Srta. Verdier poch apassionada en las escenas amorosas, pero ab sa fredor de sempre, bastant en

carácter per lo que respecta á la repugnância que *Don Diego* li inspira.

L' autor—refundidor, cridat á las taulas.
Y cap consecuencia desagradable.

D^e ARBUÉS.



A 'n en Krüger

Aixís. Tres cops ben dit, ets tot un mascle.
Has parlat clar, com sempre, ab valentia
com cal parlar pel poble teu, que lluyta
per no ajupirse may, sota cap poble.

A fè de Deu que sou tossuts, m' agradan
els que no callan may, cuan els ajuda
la suprema Rahò.

Els pobles lliures
t' aclaman y t' escoltan y t' veneran.

Ben fet, alsa la ven, que tú y els altres
be 'n teniu tot el dret de que us escoltin,
sou un pilot. pro brau, feu bona feyna
cara á cara, ab las mans, may ab las ungles
com els usurpadors.

Esmicoleulas
las minas d' or, feulas á menuts trossos
que aixecantse rebents, tornin á caurer
y colguin á n' als lladres, ja que 'l volen
que bullent, els aixafi, qu' els enterri!

Aixís. Ben fet, en bona fé qu' ets mascle!
Parlas ab l' energia que te 'l jove
perque tú, no ets pas veli, encar que tingas
el cap nevat, qu' hi ha dintre teu, coratje
y vida y forsa hi bull, com á 'n els joves.

T' han sentit y comprés; la gran gentada
empenyentse imponent y alsant els brassos
t' ha clamat entonant el cant dels lliures.

Parla ab tota la veu, fes qu' els decrépits
que per pór no t' escoltan y et refugen
abaixin el seu rostre de vergonya.
Parla clar, qu' es ben vostre el dret de viure.

Vella, xacrosa, grossa, ensoperbida
y assentada á 'n el trono, com aranya
vá invadint tot el mon.

Que caygui el trono.
Un trono avuy? com n' hi ha cap encare!
Que caygui á trossos!... Tots els homens lliures
encendré la foguera sacrossanta
y dansarém alegrement.

Gran Poble
no 't rendeixis, ben fet, ets tot un mascle.
Sempre que béch, hi penso ab Tú... y hi torno!

RAFAEL NOGUERAS Y OLLER.





NOTAS ARTISTICAS

Conservatori del Liceu

Dilluns passat á la nit tingué lloch en el teatro práctic una de las funcions reglamentárias de las classes de declamació que dirigeix el professor don Joan Riso.

Devant de lluhida y numerosa concurrència se representaren las produccionetas en un acte, *Amar sin dejarse amar*, *Como el pez en el agua* y *La primera carta de amor*, que foren molt ben interpretadas pe 'ls alumnos Srtas. Marin, Vallvé, Espallardó y Baigés, y Srs. Marin y Anguelú. Las Stas. Vallvé, González y Colorado, recitaren algunas poesías.

Els intermedis s' amenisaren ab váris números de música, composicions de Carman, Lysberg y Nicolai, interpretadas ab gust pe 'ls alumnos de la classe de piano Srtas. Elvira Beltrán, Enriqueta Fabregat y Joaquina Pujol y Srs. Cabané, Suñol y Bosch.

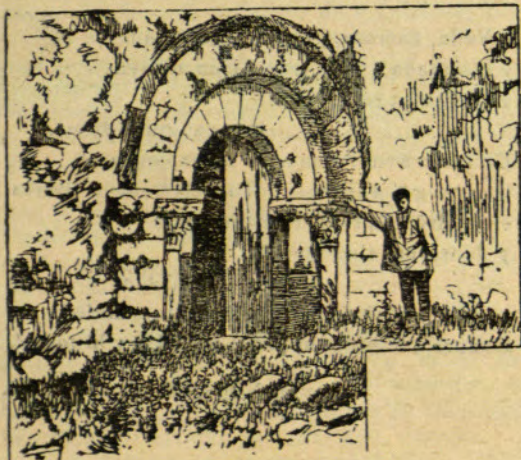
Els Srs. Sens y Reixach, de la Junta del Conservatori, tingueren l' amabilitat d' acompanyarnos á visitar l' escenari en el cual s' hi han fet importants milloras, dotantlo ademés de baterias de llum eléctrica y de noves decoracions de bonich efecte. La maquinària está al ordre de la dels moderns teatros y la guardarropia conté els objectes necessaris pera la *mise en scene* ab tota propietat.

Per últim, els locals de las diferentes classes, aixis com el vestibul d' entrada al Conservatori han sigut restaurats y decorats de nou, essent una de las milloras més importants que s' han fet, la obertura de una porta al costat del fondo del escenari, la cual comunica ab la escala del carrer de Sant Pau, que conduheix als diferents pisos del Gran Teatro, millora que, en cas d' incendi, evitaria moltes desgrácias.

J. DEÀ.

27 Novembre, 1900

Catalunya pintoresca



Portalada de l' Iglesia de Pedret

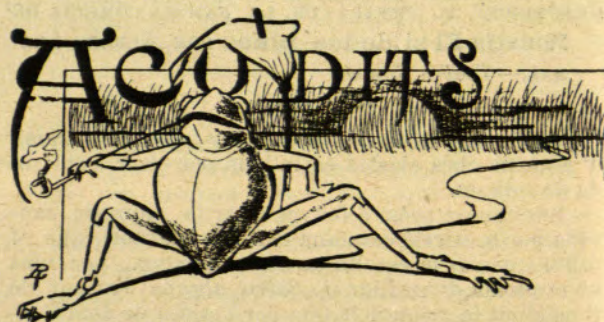
Montanyenca

Ja hi sòm, ma bella aymada,
al cim d' aquest alt mont,
que apar que sigui 'l pare
d' aquets petits turons
que com nins carinyosos
fan rotillo á son entorn.
Reposa donchs, ma vida,
y contempla allá al fons
la ciutat qu' hém deixada
cansats del supérbs homs,
que duts pel goig del viure
y el sensualisme xòrch,
del pur amor se mofan,
enfonsats dins el llot
del vici, que 'ls domina
y els podreix poch á poch.

Respira aquí, respira,
eix ambient sanitó,
tot saturat d' aromas
de flors que á 'n aquest lloch
la pródiga Natura
fá creixe ab ufanor,
y á quinas bellas flayres
els aucells cantadors,
ab els seus cants armónichs,
apar que hi fassin chor
y diguin tots á l' una
ab son llenguatge hermós...

—Gosén aquí, parella,
al cim d' aquest alt mont
hont habitatl no hi trobin
las misérias dels homs!...

PERE PALÀ PUIG.



Entre enamorats:

—Donchs, sí, Roseta; t' estimo, t' he estimat y t' estimaré.

—¿De cor?

—No, de debó.

*

Entre mestre y deixeble:

M.—¿Quin es el riu més petit de Catalunya?

D. (ab cantarella).—El que 'm va fer fer la mamá ahir vespre ans d' anar á dormir.

R. CAMPINS Y SERRA.

Vilassar de Dalt.

PRIMER CERTÀMEN LITERARI-MUSICAL de CATALUNYA ARTISTICA

Aquest il·lustrat setmanari, convida á tots els conreuhadors de nostra Literatura regional y als del art de la Música, á pendrer part en la festa poética y lírica, qual día y lloch se farán públichs ab la deguda anticipació, devent ajustar-se tots cuants vulgan concórrerhi, al següent

CARTELL

- | | | | |
|-------|--|--------|--|
| I. | Flor natural , premi anomenat d' <i>honor y cortesia</i> que donará al guanyador el dret d' elegir <i>Reyna de la Festa</i> . S' adjudicarà al poeta que ab més inspiració descriga un tema amorós ó enaltint la Naturalesa. | | |
| II. | Objecte d' art , l' ofereix el distingit literat D. ALFONS M. ^a PARÉS, á la poesia que canti <i>L' amor á la Pàtria</i> . | XII. | Col·lecció de sas obras ricament encuadernada , la ofereix el conegut autor dramàtic D. MANEL ROVIRA Y SERRA al millor monòlech teatral, sério ó festiu, en prosa. |
| III. | Duas centas pessetas , ofertes per <i>Un devot de la Literatura de la nostra terra</i> á la millor noveleta de costúms catalanas. | XIII. | Un pensament de plata , ofert per D. SALVADOR MILLET, al autor del millor Epitafium jocós. |
| IV. | Objecte artístich , que dona D. JAUME TRILLA al autor que descriga ab més acert, en vers ó en prosa, humorísticament ó sério, un fet relacionat ab la invenció del relotje. | XIV. | Objecte d' art , ofert per D. J. SOLÉ Y VALLS, al millor estudi en prosa sobre 'l teatro catalá, sos beneficis, sa importància y sa utilitat dintre de nostras costúms. |
| V. | Una ploma de plata , oferta pe 'l conegut autor dramàtic D. JOSEPH NOGUÉ Y ROCA al millor dramet ó comedia en un acte, de costúms barceloninas. | XV. | Objecte d' art , s' adjudicarà al autor que ab més inventiva y bona sombra fassi un estudi de las ideyas modernistas exageradas, de manera que resulti una sátira contra 'ls prossélits d' aquella escola. Aquet tema podrá tractarse en prosa ó en vers, més preferentment en prosa. |
| VI. | Objecte d' art , que ofereix D. RAFAEL ALBAREDA, al poeta que canti els benfets de la <i>Caritat</i> . | XVI. | «Mallorca cristiana» , la monumental obra del Mestre en Gay Saber, D. <i>Damas Calvet</i> ; que ofereix UNA SENYORA RIPOLLESA (L. D.) al autor de la millor col·lecció de tradicions referents á la comarca d' hont es filla y de la vehina Vall de Ribas. |
| VII. | Artística esculptura , oferta per la SRA. VIUDA DE REIXACH, representant <i>Lo pelegrinet de Sta. Teresa</i> , estàtua inspirada en una composició de Mossen Jacinto Verdaguer, al autor de la millor poesia religiosa ó moral. | XVII. | Un tamborino ampordanés , ofert per l' establiment de Música de D. JOAN AYNÉ, s' adjudicarà al autor de la millor <i>Sardana</i> pera piano. |
| VIII. | Objecte artístich pera escriptori , l' ofereixen els SRS. VIDAL GERMANS, al millor cuadro en prosa sobre costúms de montanya. | XVIII. | Un exemplar de la partitura , (cant y piano) <i>CRÉPUSCUL DELS DEUS</i> que forma part de la tetralogia de WAGNER; la ofereix l' establiment musical de D. RAFAEL GUARDIA, á la millor <i>FANTASIA</i> pera piano, desenrotllada sobre un motiu popular catalá. |
| IX. | Una acuarela , que donará el conegut dibuixant SR. ARGEMÍ, original del mateix, al autor de la millor poesia ó article festiu. | XIX. | Un luxós instrument de corda , ofert pe 'ls SRS. RIBAS Y ESTRADÉ, successors de la casa V. de HAAS, á la més inspirada <i>MELODIA de SALÓ</i> , pera cant y piano, de caràcter catalá. |
| X. | Objecte d' art , ofert per la SRA. VIUDA DE D. JOAN CORREA á la més inspirada poesia de tema lliure. | | |
| XI. | Un joch d' escriptori , que ofereix l' acreditada casa LA UNIÓN FABRIL Y COMERCIAL, d' aquesta ciutat, al autor de la millor Memoria que descriga la «Importàn- | | |

CONDICIONS

- 1.^a Tots els treballs haurán d' esser inédits y escrits en catalá, escepte els que obtin al premi XI que podrá esserho indistintament en las dugas llenguas, catalana ó castellana.
 - 2.^a Els treballs podrán dirigir-se al Secretari del Jurat Calificador, D. Antón Busquets y Punset, (Redacció de *Catalunya Artistica*, Raurich 20, principal,) avans del dia 15 de Janer de 1901 en la forma que s' acostuma.
 - 3.^a El Jurat concedirà els accésits y mencions honoríficas que cregui convenient.
 - 4.^a No s' entregarán els premis sino als autors que 'ls hagin guanyat ó á persona degudament autorisada per ells.
 - 5.^a La Revista il·lustrada *Catalunya Artistica*, organitzadora del Certàmen, se reserva la propietat de las obras premiadas per terme d' un any á comptar desde 'l día de la festa.
- CONSTITUIRÁN EL JURAT CALIFICADOR: De la part literaria: els Srs. D. J. Ayné Rabell, D. Antoni Bori y Fontestá, D. Manel Rovira y Serra, y D. Antón Busquets y Punset, Secretari.
- De la part musical: els Mtres. D. Francisco Sanchez Gavagnach, D. Joseph Ribera y D. Cándido Candi.



BARCELONA

Romea.—Del estreno de *El sí de las noyas* ne parlém en la secció corresponent.

**

Res de nou per are en aquet teatro, llevat de que ab lo vell el públich continua frecuentantlo, esperant veurer novedats teatrals.

Novedats.—Del estreno de *La mare eterna* ne parlém en article apart.

La companyia d' en Borrás, prepara novas produccions, una d' ellas, *Els primers frets*, de l' Iglesias, pera la cual pintan el decorat els escenógrafos Moragas y Alarma.

**

En el mateix teatro hi donará duas funcions la *divette* francesa Margherite Deval, del teatro dels Mathurins de París, els días 7 y 8 del mes que vé, representant els *vaudevilles* en un acte, escrits expressament pera la xamosa artista, *La petite femme de Loth* y *Les petits Machins*.

Tivoli (Circo Ecuestre).—El popular empresari Sr. Alegria no perdona ocasió pera oferir novedats de tota mena al públich, y aquet per sa part correspón de debó á las ofertas del empresari. Tot sovint els números del cartell son substituïts per altres de més interessants, encarregats á personal que se sab conquistar las simpatias de la concurrència.

CLAR y NET.

MATARÓ

Conforme várem anunciar, el dissapte últim la companyia d' en Labastida y en Nieto va posar en escena en el Ateneu el drama caballerésch *Los amantes de Teruel*, y al final la comedia *Los Hugonotes*.

Pera tothom vá haverhi aplausos.

En el Cassino Fénix, diumenge á la tarde s'hi representaren las sarsueletas *Los cocineros*, *Niña Pancha* y *La casa de los escándalos*. Aquesta última era estreno á Mataró. Totas las obretas obtingueren bon desempenyo baix la encertada batuta del jove mestre Sr. Sabater. La Sra. Perejamo y el Sr. Herrera expressaren el paper ab molt acert.

MASNOU

En el teatro Circo d' aquesta vila la companyia que hi actúa posá en escena diumenge passat el drama *Otelo* ó *El moro de Venecia*, distingintse en son desempenyo las Sras. Alentorn y Castilla y els

senyors Garcia, Arraut, Caralt y Trujols, que obtingueren molts aplausos.

Pera aquesta obra vá estrenarse una decoració pintada per D. Artur Roig, essent del agrado del públich qu' era numerós; el jove artista vá veurers obligat á sortir á las taulas á rebrer els aplausos dedicats al seu treball pictórich.

Com á fi de festa 's representá l' antigua comedieta *Una calaverada*.



Ab las divertidas sarsueletas catalanas *¡Dorm!* y *Un músich de regiment*, y l' esbós dramátich original de D. Joseph M.^a Oromí, *¡Condenado!*, celebrá diumenge á la nit la lluhida societat *Lo látigo d' or*, sa última funció corresponent á aquest mes, obtinguent totas las obretas bona interpretació.

—El diumenge últim va tenir lloch en la important societat *Berenguer* una representació del drama *El gran galeoto*, conquistant molts aplausos tots els artistes que hi prengueren part, especialment els Srs. Gatell y Caro.

Pera 'l día de la Purissima, prepara aquesta Societat el famós drama de Feliu y Codina, *La Dolores*, de quin resultat ens ocuparém á son degut temps.

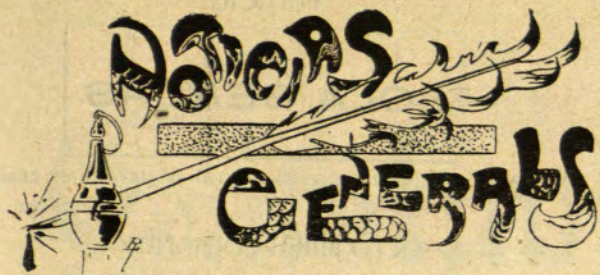
—En el *Centro Lliberal-Monárquich del Districte seté* el benefici de l' actriu Sra. Castillo 's va veurer molt concorregut dissapte passat. La beneficiada obtingué aplausos en el desempenyo del seu paper en *El registro de la Policia*.

Diumenge vinent aquest Centro posará en escena la comedia d' en Llanas, *Don Gonzalo ó l' orgull del gech*.

—En la *Familiar Graciense* se doná 'l passat diumenge una representació del drama *La Taberna*.

En la mateixa Societat, se prepara pera 'l próxim dia 8 el benefici del director de escena D. Joan Bertral ab el drama *Terra baixa*, el saynet *¡Qui... compra maduixas!* y la sarsuela *Gigantes y cabezudos*.

—El vinent dissapte tindrà lloch en el teatro Zorrilla, de Gracia, una funció á benefici del distingit pianista D. Amadeu Cristiá, ab las obras *La Sultana de Marruecos*, *Un viudo de rechupete* (quina música es original de dit senyor Cristiá), una pantomima y una obra desempenyada per un imitador d' en Frégoli.



PRIMER CERTÀMEN LITERARI-MUSICAL

de Catalunya Artística

Composicions rebudas

Literarias

1. **La esllavissada:** lema: *¡Ni may que t' hagués vist.*—2. **El roure del Mas:** lema: *Paraula.*—3. **La Layona:** lema: *¡Pobreta!*—4. **Tradicció:** lema: *La tradition, amour des peuples...*—5. **A la Patria, á la terra...:** lema: *¡Omnis dolos.*—6. **La brema:** (cuadret) lema: *¡Oidá, visca 'l bon vil!*—7. **La tia Maria.** (Sense lema).—8. **Tradicions de las Comarcas Ripollesa y Vall de Ribas:** lema: *Recordar las tradicions es recordar l' història.*

Musicals

1. **La tenora** (Sardana): lema: *¡Visca l' Ampurdà!*

*

¿Una pensió á la viuda d' en Martínez Campos? Aixó si qu' es donar al que te mes.

¿Que no 's podrian distribuir aquestas pensions entre las classes menesterosas?

Ens sembla que per aquí tindria que comensar la regeneració de... las classes.

A sumar simpatias, á no restar voluntats, á multiplicar bonas obras y á dividir ab justicia...

¿Eh, quinas quatre reglas mes ben resoltas?

Ha mort en aquesta ciutat, després d' una llarga malaltia el que fou el mestre dels pintors escenógrafos de Barcelona, en Francisco Soler y Rovirosa.

De son talent privilegiat n' havian eixit maravellosas concepcions que li donaren el títol de eminent dintre del art de la escenografia.

Per avuy no tenim temps de dedicarli altre report que aquesta petita noticia.

D. E. P. el mestre.

*

Ha mort també l' Enrich Franco.

Molts, gayre be tots els joves que avuy son els que fan rodar el carro de la literatura catalana, preguntarán: ¿Qui era en Franco?

Pobre! Era un poeta, un escriptor elegant de ploma, que en català y en castellà, havia col·laborat en casi tots els periódichs de Catalunya.

Era ademés amic nostre, y amic de molts notables escriptors, que, avuy com nosaltres, li dedican un: Deu el tinga en Glòria.

Fins avuy el Govern ha recautat per venda de bitllets de la rifa de Nadal uns disset milions de pesetas.

Es espantosa la misèria d' aquet pahís; en tot se demostra menos cuan se tracta de rifas y toros.

El jóch y el barbarisme son els distintius d'

aquesta rassa aventurera y valenta, sino que—¡oh, quina desgracia!—moltes vegadas la llansa de don Quixot fá terceto ab la espasa de Bernat y ab la carabina d' Ambrós, que ja son tres cosas ben germanas.

Res, endavant y fora. ¡Visca la Loteria nacional y l' espectacle nacional!...

¡Tot lo nacional!

*

En un dels darrers números de la revista *parisien LA PHARMACIE LABORIEUSE*, hem llegit un article professional del aprofitat jove, paysá nostre, Wenceslau Dutré. Demuestra excepcionals dots y maneja la llengua francesa ab regular desinvoltura.

*

NOSTRE FOLLETÍ

Ab el número d' avuy, repartim á nostres favoreixedors

VUYT PLANAS

del popularíssim drama en tres actes

Lo full de paper

un dels millors de nostre repertori català, (cual primera edició está *agotada*) original del celebrat autor

D. Pere Anton Torres

de quina ploma n' han sortit magníficas produccions escénicas, tals com *La clau de casa*, *Mestre Feliu*, *L' hereu Jordi*, *La llàntia de plata*, y altrás.

*

En la *Carta de París* de nostre passat número aparegué una errada: en el párrafo 5^{nt}, de la primera columna, penúltima línia, diu: *tement* fins are 'l monopoli, etc., y ha dir: *tenint* fins are, etc.

*

Hem rebut un número del periódich de Sant Feliu de Guixols, *El Puerto*.

Agrahim la visita y establim gustosos el cambi.

*

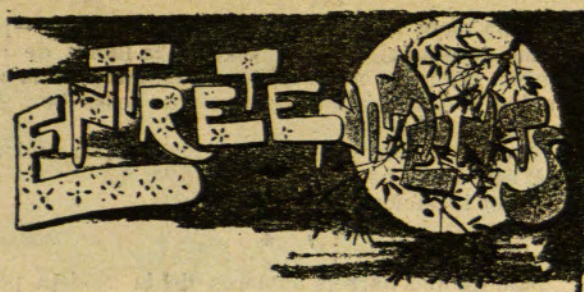
La empresa del Nou Retiro ha acceptat, pera posar aviat en escena, una joguina cómica de D. J. Graells Blanch, que 's titula *Llisons de francé: ó Lo fill de la dida*.

*

La comedia *La germana gran*, s' entregará encuadernada á tots els que presentin en l' Administració de *Catalunya Artística*, els folletins en bon estat, y mitjansant l' import de 10 céntims.

*

Per un retard del Correu ens veyém privats de publicar en aquet número la *Correspondencia literaria* de París, de nostre volgut amic el distingit escriptor l' Alfons M.^a Parés. Com la revista de que 's tracta, es forsa interessant, y encara no perdrá l' actualitat, la publicarem en el número pròxim; sentint de debó no poguerho fer en el present.



XARADA COMPOSTA ab premi ⁽¹⁾

Artiele	3-2-1	Pronom	ToT	1. ^a
3	ay-3-da	:	nota musical	
VIRTUT TEOLOGAL	Preposició	verb	3. ^a	RE

GEROGLIFICH ab premi ⁽²⁾

NOYA

A CAL PINTOR
PASSA-TEMPS CÒMICH-LÍRICH ORIGINAL

Lletre de JOSEPH ASMARATS
Musica del mestre A. CRISTIA

Estrenat ab gran éxit el dia
11 de Novembre de 1900

PREU: 2 rals.

BARCELONA
IMPREMPTA DE J. COLLAZOS
1900

C.

CACA

B

AMÉN

J. Staramsa.

(1) (2) Als cinch primers que envihin las solucions exactes, en aquesta Administració, se 'ls regalará un exemplar de una obra cómich-lírica.—(N. del A.)

Targeta

LOLA SERCAS

Formar ab aquestas lletres el títul d' un drama catalá.
Santiago

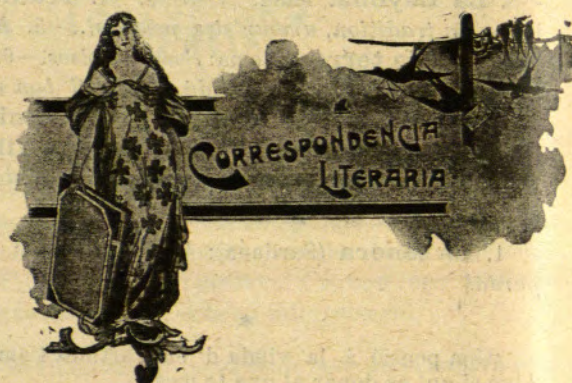
Geroglifich comprimit

DOS-RIUS IX.

Q. Kala.

Solucions als del número 24

Xarada: Dra-má ti-cas.
Targeta: La creu de la masia.
Geroglifich comprimit: Soldevila.



Xavier Zengotita Bayona: El fondo del artielec está bé; la forma es bastant defectuo-a. Veurém si hi ha' medi de retocarla.—F. Santigosa (Quiquet): No está malament; entra en torn.—P. Pascual Salichs (Un estudiant de Dret): Aquesta vegada no ha estat tan afortunat com la primera. N' obstant, potser se 'n podrá treurer partit.—A. Sans y Rosell: Está bé que acariichi la idea de redimir las (ja sap de que li parlo); pero lo que no 'm va es la pasmosa realitat ab que pinta la escena... del interior. ¿Aném per un altre? Queda emplantat.—Pere Clavellina: Si senyor que son publicables; ja 'ls veurá.—J. Tarré y R.: Queda acceptada... Es una íntima molt trassuda.—L. L. B.: Defectuosa de forma; llimi un xiquet mes y conti be 'ls versos. Després envihi; es un consell d' amich.—J. Güell y Ferrer: Pero home ¡per l' amor de Deu! no 'n digui un sonet!... Vosté ha cregut que ho era porque ha contat 14 versos, ¿oy?... donchs no bastan las 14 ratillas... Are rumihi.—M. Faura: Hi ha molt que retocar, ab franquesa. No li prometo si tindré un moment pera dedicarmhi.—Xavier Armengol: Si no hi hagués aquell tercer párrafo .. Es mo't atrevit. Ja sabém qu' es la vritat pura, pero, s' han de cobrir las formas .. Creguim á mi, atenuhi.—Francesch Colomer (Sabadell): Entra en torn.—Agusti Granada: Per no dir gran cosa ho trobo excessivament llarch, y ademés un xich candorós. Envihi algo més frapant.—Pere Más y Torras: Estranyém molt que fassi tals preguntas sobre 'l. Certámen; com s' acostuma, els plechs han d' esser tancats. ¿Ho enten?

Queda molta correspondencia pera contestar.

J. Collazos, impresor.—Plassa de la Igualtat 3.